

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/208872,Irena-Siwinska-Akcja-Erntefest-w-obozie-na-Majdanku.html>
26.02.2026, 20:23

[Następny](#)

[Powrót](#)

Irena Siwińska: Akcja „Erntefest” w obozie na Majdanku

Dzień 3 listopada 1943 r. na Majdanku (KL Lublin) został nazwany „krwawą środą”. W zbiorowej egzekucji zamordowano wówczas 18 tys. Żydów. Był to najbardziej dramatyczny akord akcji eksterminacyjnej w dystrykcie lubelskim, której niemieccy organizatorzy nadali makabryczny kryptonim „Erntefest” – dożynki.

03.11.2026

[Holokaust](#) [Martyrologia](#) [Niemieckie obozy koncentracyjne](#) [Zbrodnie niemieckie](#) [Żydzi](#)

Stanowiła ona ostatni etap akcji „Reinhardt” (prowadzonej od marca 1942 r.), mającej na celu zagładę całej ludności pochodzenia żydowskiego zgromadzonej w Generalnym Gubernatorstwie, a także w okręgu białostockim, wcielonym do Rzeszy.

Majdanek, Trawniki i Poniatowa – masowa zbrodnia przy akompaniamencie muzyki

Bezpośrednim impulsem do wymordowania Żydów, którzy pozostali dotąd przy życiu, a przebywali na Lubelszczyźnie, było dla hitlerowców powstanie więźniów obozu w Sobiborze 14 października 1943 r. Niezwłocznie po krwawej rozprawie z buntownikami na miejscu i podczas pościgu (ucieкло prawie 300 osób, kilkudziesięciu z nich udało się przeżyć wojnę) władze obozu rozpoczęły jego likwidację.

Zwieńczeniem „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej” w dystrykcie lubelskim miała być akcja „Erntefest”, przeprowadzona 3-4 listopada 1943 r. Oprócz Majdanka miejscami wielkich zbiorowych egzekucji były obozy w Trawnikach (ok. 10 tys. ofiar) i w Poniatowej (ponad 14,5 tys. zamordowanych). W sumie hitlerowcy rozstrzelali w tych dniach ok. 42 tys. osób.

Upiorność tych zbrodni – oprócz samej ich skali i skumulowania w jednym czasie – zapisała się w dziejach Holocaustu także z powodu okoliczności towarzyszących. Otóż świadkowie mordu na Majdanku, a także w Trawnikach wspominali, że wielogodzinną kanonadę wystrzałów oprawcy usiłowali zagłuszyć puszczaną bardzo głośno muzyką taneczną i marszową. Ten groteskowy akcent potęgował jedynie grozę sytuacji.

Eksterminacja na Majdanku

Obóz na Majdanku powstał jesienią 1941 r., na mocy decyzji szefa SS Henricha Himmlera, podjętej wkrótce po agresji Niemiec na ZSRS. Pierwotnie był to obóz dla jeńców wojennych – pierwszymi więźniami, przywiezionymi w październiku tamtego roku, byli jeńcy sowieccy. Od końca 1941 r. przetrzymywano w nim również osoby pochodzenia żydowskiego – z Lubelszczyzny, później z całego Generalnego Gubernatorstwa, a także m.in. ze Słowacji. Obok Żydów, którzy z czasem stali się na Majdanku największą grupą, więziono tam m.in. członków polskiego ruchu oporu oraz ludność zwiezioną w wyniku akcji pacyfikacyjnych na Białorusi i na Zamojszczyźnie. Początkowo w obozie umieszczano tylko mężczyzn, później również kobiety i dzieci.

W lutym 1943 r. placówkę oficjalnie przemianowano na KL Lublin, czyli obóz koncentracyjny. Już od jesieni 1942 r. niemieccy okupanci prowadzili w nim masową eksterminację więźniów, przede wszystkim pochodzenia żydowskiego, w komorach gazowych. Mordów dokonywano również na wiele innych sposobów – m.in. poprzez rozstrzelanie, wieszanie czy bicie na śmierć. Na ogromną skalę więźniowie ginęli także z powodu chorób, głodu, wycieńczenia, katorżniczej pracy i tragicznych warunków bytowych. Według najnowszych szacunków na Majdanku zginęło ok. 80 tys. osób (w tym niemal 60 tys. Żydów; pozostała liczba obejmuje przede wszystkim Polaków, a także Rosjan, Ukraińców i Białorusinów).

Unikatowy wgląd w sytuację wewnątrz obozu daje świadectwo Ewy Waleckiej-Kozłowskiej, więźniarki KL Lublin od stycznia 1943 r. do kwietnia 1944 r., potem deportowanej do KL Ravensbrück. Na Majdanku pracowała w pralni, a następnie w charakterze pomocy domowej u dwóch kolejnych komendantów obozu. Na kanwie wspomnień bohaterki oraz jej syna, Zbigniewa Kozłowskiego, w 2022 r. powstał film *Pokojówka*, łączący nagrania dokumentalne z elementami animacji, którego współproducentem jest Instytut Pamięci Narodowej. Ewa Walecka opowiada w nim m.in. o swoich wstrząsających przeżyciach związanych z wielogodzinną zbiorową egzekucją ludności żydowskiej 3 listopada 1943 r. w ramach akcji „Erntefest” w KL Lublin.

23 lipca 1944 r. obóz wyzwoliła armia sowiecka. Jeszcze poprzedniego dnia niemieckie władze Majdanka wysłały ostatni transport więźniów do Auschwitz, na miejscu pozostało jedynie kilkaset osób, głównie niezdolnych do przemieszczania się. Mimo licznych zabiegów – niszczenia akt, palenia zwłok ofiar oraz burzenia zabudowań – ogromu zbrodni uciekającym okupantom nie udało się zatrzeć. Już w listopadzie 1944 r. na Majdanku utworzono muzeum, które do dzisiaj zajmuje się upamiętnieniem ofiar oraz dokumentacją historii obozu.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Holokaust, Martyrologia, obozy koncentracyjne, Zbrodnie niemieckie, Żydzi

Artykuł